

FEAD-ovi dokumenti o stavu o Paketu Kružne ekonomije*

Oktober 2014.

Uvod

FEAD pozdravlja predlog Evropske Komisije "Ka kružnoj ekonomiji: program nula otpada za Evropu" objavljen 2. jula 2014. Privatni sektor upravljanja otpadom ima vitalnu ulogu u tranziciji ka većem stepenu kružne ekonomije u Evropi. Ali napredak u ovom pravcu može se postići samo u pravilnim ekonomskim i okvirnim regulatornim uslovima, i bazirano na partnerstvu između svih učesnika koji su uključeni u lanac stvaranja vrednosti.

Ovi dokumenti o stavu postavljaju FEAD-ova mišljenja o nekim od ključnih predloga Komisije, kao i predloge za promenu kako bi se oni učinili praktičnim i ostvarivim.

Naše ključne poruke:

1. Komunalni otpad bi trebalo da bude definisan po vrsti otpada, a ne po tome ko ga sakuplja, i definicija ne bi trebalo da bude proširena tako da uključuje komercijalni otpad.
2. Metod računanja reciklaže trebalo bi da se odnosi na izlaz procesa sortiranja, minus svaki nereciklažni materijal, a ne na ulaz u poslednju faze recikliranja.
3. FEAD-ovi članovi podržavaju predlog da se zabrane deponije za otpad koji može biti recikliran od 2025. i težnju da se smanje deponije još više nakon toga, predmet razmatranja u 2025.
4. EPR šema bi trebalo da bude okrenuta ka tržištu da bi potpuno iskoristila njegov potencijal za postizanje kružne ekonomije, ali Države Članice treba da zadrže fleksibilnost nad pravilima EPR.
5. Bolje poštovanje propisa EU je potrebno da bi se zatvorio jaz između Država Članica sa najboljim i najgorim učinkom.
6. Sve mere koje su ranije bile sprovedene regulatornom procedurom pod nadzorom trebalo bi da postanu implementirani akti, a ne delegirani akti.

O FEAD-u

FEAD je federacija Evropske privatne industrije upravljanja otpadom. FEAD-ovi članovi su nacionalna udruženja upravljanja otpadom i pokrivaju 18 članica EU, Norvešku i Srbiju. Imaju otprilike 60% udela na tržištu kućnog otpada i upravljaju više od 75% industrijskog i komercijalnog otpada u Evropi. Njihov kombinovan godišnji promet je otprilike 75 milijardi €.

FEAD predstavlja oko 3,000 kompanija sa aktivnostima u svim oblicima upravljanja otpadom. Ove kompanije zapošljavaju preko 320,000 ljudi koji rade u oko 2,400 reciklažnih centara i centara za sortiranje, 1,100 mesta sa kompostiranje, 260 fabrika koji pretvaraju otpad u energiju i 900

*Predlog Komisije za Direktivu Evropskog parlamenta i Odbora za izmenjenu i dopunu direktiva 2008/98/EC o otpadu, 94/62/EC o pakovanju otpada, 1999/31/EC o deponijama otpada, 2000/53/EC o vozilima na kraju životnog veka, 2006/66/EC o baterijama i akumulatorima i otpadnim baterijama i akumulatorima, i 2012/19/EU o bacanju elektronike i električne opreme

kontrolisanih deponija. Oni igraju važnu ulogu u definisanju najbolje opcije za probleme upravljanja otpadom i u vraćanju vrednih sekundarnih sirovina Evropskoj ekonomiji.

1. Definicija & sastav "komunalnog otpada" (Član 3.1(a) & Aneks VI WFD-a)

Predlog komisije za novu definiciju i sastav "komunalnog otpada" je od vitalnog značaja jer definiše vrste otpada na koje bi se odnosili novi reciklažni ciljevi EU. FEAD smatra da definicija i sastav koji su predloženi nisu dovoljno jasni da bi se dosledno primenili od strane Država Članica i uvode nepotrebne nove komplikacije:

- Neopravdano stavlja naglasak na to ko skuplja otpad ili u čije ime. Ovo je potpuno neprikladno jer uloga javnog i privatnog sektora u skupljanju otpada široko varira između Država Članica, i stvar je odluke Države Članice.
- Prekomerno proširuje obim "komunalnog otpada" uvodeći kategorije komercijalnog otpada koji nemaju veze sa "kućnim i sličnim otpadom", što je opravdano ključni element komunalnog otpada kao što je trenutno definisano u Direktivi o Deponijama.

Shodno tome, FEAD je mišljenja da se predloženi Član 3.1(a) promeni tako da definiše komunalni otpad kao kućni i slični otpad, sa Aneksom VI da pruži razjašnjenje o sastavu pojma "komunalni otpad" u svrhu izveštavanja i računanja reciklažnih ciljeva. FEAD snažno veruje da bi komunalni otpad trebalo da bude definisan po tipu otpada, ne po tome ko ga skuplja, i predložiće detaljne izmene u predlozima Komisiju u vezi sa ovim.

Konačno, FEAD smatra da umesto da traži proširenje obima pojma "komunalni otpad", Komisija treba da istraži mogućnost postavljanja ciljeva za komercijalni i industrijski otpad u budućnosti i da preduzme korake da se osigura da Države Članice skupe podatke o komercijalnom i industrijskom otpadu da pomognu kako bi se to olakšalo.

2. Metod obračuna reciklažnih meta (Član 11 WFD-a)

FEAD podržava usklađivanje reciklažnog obračuna da bi se osiguralo da sve Države Članice mogu da prijave svoj učinak na uporedivoj osnovi. Takođe se slažemo sa Komisijom da bi obračun u principu trebalo da isključi materijale koji su skupljeni za reciklažu, ali u praksi ne mogu biti reciklirani. Međutim, predlog Komisije o načinu obračuna treba je veoma nejasan i izgleda da predlaže metod koji nije praktičan. Posebno, predlog ne računa različite korake u lancu skupljanja, sortiranja, recikliranja i prerade (vidi dijagram u dodatku). Na primer, za recikliranu plastiku, gubici procesa pre tačke od koje Komisija predlaže merenje stopa reciklaže bi u nekim slučajevima mogli da smanje stopu recikliranja i do 30%. Predlog ne računa ni materijal koji se izvozi za recikliranje.

Iz ovih razloga FEAD smatra da predlog Komisije za metod obračuna baziran na inputu u "finalni proces recikliranja" nije ni poželjan ni izvodljiv. Umesto toga FEAD predlaže da se metod obračuna odnosi na proizvodnju iz procesa sortiranja, minus svaki materijal koji se ne može reciklirati.

Štaviše, definisanje metoda obračuna je složeno tehničko pitanje kojim se ne treba baviti u okvirnoj direktivi (WFD). Takvi tehnički detalji treba da budu dalje razrađeni u aktu implementacije, a trenutna odluka o metodima obračuna prerađena¹.

¹Odluka Komisije 2011/753/EU od 18. Novembra 2011. uspostavlja pravila i metod obračuna za proveru usklađenosti sa ciljevima postavljenim u Članu 11(2) Direktive 2008/98/EC Evropskog parlamenta i Saveta.

3. Ciljevi smanjenja deponija (Član 5 Direktive o deponijama)

FEAD podržava predlog da se zabrani odlaganje reciklažnog otpada od 2025, i težnju da se još više smanje deponije nakon toga, pod uslovima predloženog prikaza napretka u 2025. FEAD-ova pozicija je da treba da bude deponovan samo otpad koji je siguran po životnu sredinu ili ne postoji ekonomski praktično recikliranje ili operacije regeneracije. U isto vreme odlaganje otpada treba da ostane dostupno za one otpade gde je to generalno najbolja opcija za okolinu.

Predlažemo da formulacija predloženih ciljeva kojima se teži za 2030. treba da bude orijentisana na obaveznim ciljevima za 2025. jer bi pomeranje od kvantitativnog cilja (da se deponovanje smanji na 25 % komunalnog otpada generisanog u 2025.) u kvalitativni cilj samo pet godina kasnije (da se ograniči deponovanje da određenu vrstu otpada, tj, otpad koji preostaje, do 2030) predstavljalo i praktični i izveštajni problem za Države Članice i operatere. Stoga, FEAD veruje da nema potrebe pozivati se na "preostali otpad" u ovom trenutku predloga.

4. Proširena odgovornost proizvođača (Član 8 & Aneks VII WFD-a)

FEAD veruje da šeme proširene odgovornosti proizvođača (ERP) treba da funkcionišu transparentno, da ohrabruju proizvođače da koriste recikliran materijal i da osiguraju fer i jednak pristup materijalima i resursima. FEAD je mišljenja da definicija, obim i objektivni ERP-a treba da budu tržišno orijentisani da bi mogli potpuno da iskoriste svoj potencijal dostizanja kružne ekonomije. Proizvođači bi trebalo da mogu da izaberu usluge koje žele i ko ih nudi.

Sa FEAD-ove tačke gledišta željeni rezultat će biti postignut samo ako su lokalni uslovi u Državama Članicama uzeti u obzir. FEAD smatra da su jezik u Članu 8 paragraf 3, i minimalni uslovi postavljeni u Aneksu VI, previše preskriptivni. Umesto toga, predlažemo da Države Članice treba da uzmu u obzir minimalne uslove iz Aneksa VII pri razvoju i primeni proširene odgovornosti proizvođača, umesto da prate svaki detalj.

Posebno, član 14 WFD-a nalaže da Države Članice mogu odlučiti da troškove upravljanja otpadom snose delimično ili potpuno proizvođači proizvoda od kog je otpad nastao i da distributeri takvog proizvoda dele ove troškove. Diskreciono pravo Država Članica u odabiru najpogodnijih nacionalnih mehanizama za odražavanje obaveza postavljenih od strane EU obezbeđuje da su Države Članice slobodne da traže najefikasniji pristup koji odgovara njihovim tržišnim uslovima.

5. Bolje očuvanje tekovina EU (Član 11a WFD-a)

EU je napravila značajan napredak u pretvaranju otpada u resurse i promovisanju održivih načina upravljanja otpadom, ali učinak znatno varira između Država Članica. Postoji značajan potencijal za dalje unapređenje implementacije zakonodavstva o otpadu na nacionalnom nivou i smanjenje trenutnih razlika.

Za osiguranje bolje implementacije FEAD pozdravlja novi instrument koji je predložila Evropska Komisija – rani sistem upozorenja, za koji smatramo da je stvoren da ojača sprovođenje regulativa u onim Državama Članicama koje imaju najviše teškoća sa postizanjem ciljeva EU za recikliranje i napuštanje deponija. Verujemo da će rani sistem upozorenja doprineti smanjenju jaza između Država Članica sa najgorim i najboljim učinkom. Međutim, imajući u vidu da ne postoji rešenje

"jedna mera za sve", važno je da mere nabrojane u Aneksu VIII predloga Komisije ostanu diskreciono pravo dotične Države Članice. Dodatno, FEAD će, kao industrija, igrati svoju ulogu, podržavati nacionalne i Evropske regulatore širenjem ekološki odgovorne prakse upravljanja životnom sredinom kroz ceo sektor.

Takođe je od ključne važnosti da EU pravila počivanju na fer i ravnopravnoj konkurenciji i unutrašnje tržište bude pravilno podržano. Upravljanje otpadom je moderan poslovni sektor gde investicije i inovacije mogu da cvetaju samo kada konkurencija kreira podsticaje za ekonomsku efikasnost. U nekim Državama Članicama ovo je otežano preferencijalnim tretmanom i subvencijom javno kontrolisanih učesnika na tržištu, čime se sprečava proboj boljih i troškovno efikasnijih dobavljača. FEAD se izričito zalaže za tržišnu utakmicu za privatna i javna preduzeća i ustanove za upravljanje otpadom na tržištu. Ovo posebno znači fer javno zakonodavstvo u obliku nabavke bez rupa u zakonu i bez privilegija za saradnju sa državnih organima, jednak PDV tretman između javnih i privatnih preduzeća i dosledno poštovanje pravila takmičenja.

6. Delegirani akti (Član 38 WFD-a & Članovi 16-17 Direktive o deponijama)

Puno važnih tehničkih detalja tekovina EU o otpadu je uključeno u anekse i druge delove zakonodavstva, a Komisija je predložila bavljenje većinom ovih pitanja kroz delegirane akte u budućnosti. FEAD smatra da ovo ne bi bilo prikladno. Promene na Listi Otpada, status krajnji otpad itd.² imaju neposredan uticaj na dnevnu praksu posla kompanija za upravljanje otpadom. Takve mere daleko prevazilaze okvire "nevažnih elemenata" kako je opisano u Članu 290 TFEU. Otuda izvodljivost takvih mera treba provetiti stručnjaci Država Članica koji su najbolje informisani o situaciji u zemlji. Mi se dakle snažno zalažemo da se ovim merama treba baviti kao podzakonskim aktima, dozvoljavajući komitetu stručnjaka iz Države Članice da pregledaju i ako je to potrebno isprave predlog Komisije, kao što je to bio slučaj sa regulatornom procedurom sa nadzorom. Ovo će osigurati bolje i sprovodljivije propise.

² Komisija predlaže korišćenje delegiranih akata za ispravljanje aneksa iz okvirne direktive otpada (izuzev Aneksa VI) i Direktive o deponijama, i za sledeće članove WFD-a: Član 5.2 o nusproduktima, Član 6.2 o statusu krajnjeg otpada, Član 7.1 o Listi Otpada, i Članovima 27.1 i 27.4 o minimalnim standardima za obradu otpada.